

Az első budapesti férfiruha-csarnok
fennállításának rövid ideje alatt rendkívüli jutányosság, szilárd és igazi szolgálat
folytán a tisztelt közönség által jónak ismert nagy

ruha-tára

6 Dorottya-utczában
6 Wurm-udvar 1-ső em. 6

ajánlja dústartalmu választékban bel- és külföldi szövetekből legújabb szabás
szerint csinosan és szilárdul készített ruháit

bámulatos olcsó árakon.

Ószi felöltöny	10-35 ft.	Téli öltöny	18-60 ft.
Ószi jaquet	10-25 "	Téli nadrág	6-12 "
Ószi öltöny	15-35 "	Téli mellény	4-8 "
Bársony jaquet	12-35 "	Salon-öltöny	24-46 "
Vadász öltöny	8-20 "	Házi és iroda-öltöny	4-12 "
Uti köpeny	13-40 "	Pongyola-öltöny	10-30 "

Papi öltöny 18-40 ft.

Ajánlja továbbá utazó-bunda- és ruha-kölcsön-intézetét a legelfogadhatóbb
feltételek mellett; és minden viselt ruha újjal kicseréltetik.
Megrendelések vidékekről a beküldött mérték szerint gyorsan és gon-
dosan vé, hezvitetnek. 854 (12-13)

Víz által légzőroit

SZOBA-ÜRSZÉKEK,

melyek által a bűz tökéletesen elszarítik, darabja 5 ft., lakozott 8 ft., csinos szer-
kezetű s finoman lakkozva 15 ft.

Készletek, melyek minden árnyékszékhez alkalmazhatók, s mely által a lég-
vonal és bűz tökéletesen eltávolítottatik, darabja 8 ft. Mindkét tárgyat illetőleg egy
kir. szabadalommal ruháztattam fel.

Egészen teljes és díszes Angles-ek viztárolóval, porcellán-csészével erős bor-
gany-érezből szilárd gépezettel, famunkálatlaltal együtt, minden házi árnyékszékhez
könnyen alkalmazható, helyben általam fölállítva egyévi jótállás mellett 30 ft.
Mustárk mindenkor készen tartatnak.

Ezerszeresen megpróbált, általam feltalált és szabadalmazott

KEMENY-FEDÉLZETEK,

gömbölyűk vagy négyzetűek, melynek alkalmazása által a fűt a konyhából s lak-
helyiségekből nyomtalanul eltűnik, egy darab ára 10 ft.

A pakolást darabonként ládával együtt 1 forint számítatik.

Továbbá folytonosan készen kaphatók fűrdő- és ülőkédek a legerősebb
borganyórezből.

Moderateur és petroleum lámpák nagy választékban, valamint nagy
készlet a legfinomabb amerikai petroleumból, a lehető legjutányosb árért.

MIKSITS KÁROLY,
bádós-mester.

353 (7-12)
Raktar: rozsater 2. sz. a., a varoshaza mögött.

Szőlővesszők

100 darab legjobb egri gyökeres kék kadarka 1 ft. 20 kr.
100 " szinte sima " " " 40 "

Megbízásokat Pesten, eredeti árakban elfogad **Lie-
demann J. S. Frigyes** nagykereskedőház.
Eger, 1869. febr. hóban.

Sír Antal,
kereskedő és szőlők birtokosa.

412 (2-6)

Folyvást előfizethetni

a következő alábbjegyzett hirlapokra:
(január 1-től kezdve teljesszámú példányokkal szolgálhatunk.)

Előfizetési feltételek:

Vasárnapi Ujság katon félvre	3 ft. — kr.
Tarka Világ és Képes Regelő félvre	3 " — "
" " " " évnegyedre	1 " 50 "
Gazdászati Közlöny (eddig Falusi Gazda) félvre	3 " — "
" " " " " évnegyedre	1 " 50 "
Honvéd katonai hetilap félvre	3 " — "
" " " " " évnegyedre	1 " 50 "
Nép Zászlója félvre	2 " — "
Jogtudományi Közlöny félvre	6 " — "
" " " " " évnegyedre	3 " — "
Izraelita Közlöny félvre	3 " — "

A Politikai Ujdonságok-ra katon
február 1-sőtől kezdve előfizethetni 5
óra (febr.—június) . . . . . 2 " 10 "

A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.
Heckenast Gusztáv hirlapkiadó-hivatala
(4-4) (Pest, egyetem-utca 4-dik sz. a.)

Titkos
betegségeket
és
nemi gyengeséget

katonai és polgári kórházakban siker-
rel használt egyszerű módszerrel bámu-
latos gyorsan és alaposan (az újonnan
keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja
Weiss J. gyak. orvos és szülész, az
itteni és kir. garnison főorvosában
kiszolgált osztályorvos, minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a
gyógyezelkekhez jól beosztott **rendelő-
intézetben** Pest, kis mező-utca 33.
sz. 1. emelet, (a "Teréziához" címzett
gyógytár szomszédságában), bemenet a
lépcsőn, naponként reggel 7 óráig és
és délután 1-4 óráig.

Férflak és hölgyek részére külön
bemenet és külön várószoba.
Díjjal ellátott levelekre leggyorsab-
ban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is
gondoskodik. 317 (24-24)

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A. védjegye

Központi szállítási rakhely a „gölyához“ címzett gyógyszerár Bécshen.

OVAS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adtak el, melyek saját utasítványaim-
mal szórul szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kűlakára nézve gyártmányaimmal könnyen összetéveszt-
hetők, — mindfolyga azon észrevétellel övök mindenkit ezen hamisítványok megvételétől: hogy az általam készített Seidlitz-porok
minden egyes katulyát, valamint az adagok papírjait hivatalosan letémenyezett védmárkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívüli s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között
tagadhatatlannal az első helyet foglalják el: — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került s kezeinknél levő
hálaíratok a legrészletesebben tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulásoknál, emésztéshány és gyomorhóvnel; továbbá: **gör-
csők, vese- és ideges bajokban, szívdobogásban, idegesség okozta fájásnál, vertódlással, eszes fogfájással, végül
hysteriára, bűnkóra és huzamos hanyásra** hajlammal stb. a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legtartósabb gyógyhatást eredmé-
nyezték. — Az ez értelemben igen is kitorjelt levezetés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegek részéről, kik miután nálok minden,
gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítettett, ez egyszerű házi-szerekhez folyamodtak, és ebben rognált
egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszerrel megelégedtek. — Ez elismerőiratok szerzői között a társadalom
laknak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezeli gazdák, tanárok és hivatalnokok,
sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselvek, kiknek ezelőtt még a leghírhedtebb gyógyforrá-
sok sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségek csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használata által állított helyre.

A főraktár létezik:
PESTEN } **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt.
} **UHL JÓZSEF** ur kereskedésében, granátos-utczában.
Ezen cségek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsirolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. 0. é.

Az üvegek el vannak látva védmárkkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt
vegyszeresen megvizsgálattatik és czinkpappal elzárt üvegben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsirolaj a Dorsch-
halnak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatot,
hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet
által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelebb gyógyszer a mell- és
tüdőbajokban, serophulus és rachitis, közhvény és esz, idült bőrkintés, szemgyutadás, ideg- és több más bajokban
alkalmaztatik.

MOLL A., gyógyszerész Bécshen,
„zum Storeh“ Tuchlauben.

262 (46-50)

Elő magyar ált.

GYÓGYINTÉZET

Budán, városmajor 318.

A téli idény alatt a legjobb siker-
rel kezeltetnek a **víz- és higie-
niusus gyógymód** szerint: az idült
gyomor- és alhasi bajok; arany-
eres és közhvényes bántalmak;
ivar és húgyszervi rendtelensé-
gek; ideges bajok; vér- és bór-
senyvek és a nők betegségei. —
Bővebb tudósítást az intézet igazg.
orvosa, **Vajda J.** orv.-sebész tudor
készséggel ad. — A díjak igen mér-
sékelték. 423 (1-3)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-dik sz. a. alatt).

9-ik szám. Tizenhatodik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, február 28-án 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok:** Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

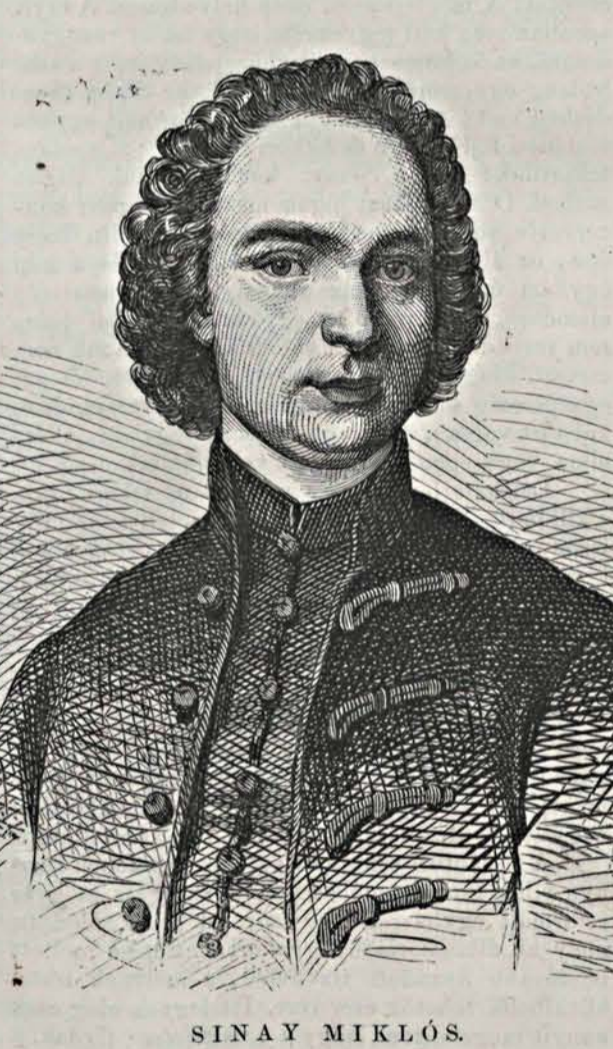
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyeser hasábozott petit sor vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécshen: Oppelik Alajos,** Wollzeile Nro. 22. és **Haasenstein és Vogler** Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígatás után 30 krajczár.

Sinay Miklós.

(1730—1808.)

Egy oly férfi ifjúkori arczképe áll előttem, tisztelt olvasó! a ki, egy a mienknél sok tekintetben mostohább korban, évtizedeken keresztül, ritka hűséggel és erőfeszítéssel munkálkodott s küzdött a közoktatás s a tudományok mezején; s neve mégis alig említtetik azok között, kikre a maradványok kegyelettel tekinteni szent kötelessége. — Sinay élte hajója ellen, már végén a hosszú pályának, közel a révparthoz, a hol kincseit lerakni akar, rendkívüli vihar támadt, a mely iszonyú dühösséggel visszanyomta a sziklához zúta őt, annyira, hogy lételének, műveinek, — küzdelme gyümölcseinek csak romjai uszálnak most a hullámokon. Az ő sorsa valóban, sok tekintetben tragikus volt! De ő már régóta nyugszik csendesen; nem hallva, nem érezve többé sem helyeslést, sem kárhözhatást. Nekünk pedig mi volna egy-egy édesebb és nemesebb tisztünk, mint az ily férfiak képéről elfuallani egykissé az örök elfeledtetés néma homályát, s leg-
alább emlékeztetőnek megadni azt, a mit tőlök éltökben a balsors megtagadott.

Sinay Miklós az 1730-dik évben született, Hajdu-Bagason, Bihar megyében, Debreczen közelében, közrendű szüléktől. A felsőbb tudományokat a debreczeni főiskolában hallgatta, hat év alatt, kitünő sikerrel. Debreczenben ekkor még, az egész akadémiai tanfolyamban, csak négy rendes tanár működött, s tények mutatják mégis, hogy a tanárok tudomány iránti őszinte szeretete, az okos tanítási mód s a szigorú atyai fegyelem kitünő eredményeket állítanak elő, a tanulóknak nemcsak tudomány és munka iránti szeretetére, hanem épen erkölcsi jellemére nézve is. — Sinay tanárai közül Szilágyi Sámuel, Pakszi Szathmári István és Hatvani István, a hazai tudományosság és irodalom mezejéről is ismeretes derék buzgó férfiak, valának; egyikről sem maradt azonban fenn még csak hagyományoszerű nyom sem olyan, melyből azt lehetne következtetni, hogy Sinayt a történetnyomozás mezejére, a melyen ő oly kitünő vala, ama tanárok közül valamelyik vezette volna.

SINAY MIKLÓS.

A történelem az elnyomott, a szenvedő népek kedvező tudománya. Leírhatatlan azon gyszas elnyomattatás s keserves szenvedés, a mely alatt a magyar protészans egyház, s már épen a Debreczen környékén lévő tősgyökeres magyar kalvinista nép is sohajtozott volt. — A magyar nemzeti és protestáns szabadság dicső védelő és boszuálló, az erdélyi nemzeti fejedelmek nem léteztek többé, és az egykori rettenetes vitéségi puritán kuruzok és haj-

kása szerint, bővebb és alaposabb tanulmányozás végett, Sinay is a művelt külföldre indult. 1755. őszén már a bécsi császári könyvtárban dolgozik; a következő év közepétől fogva pedig Oxfordban, a Bodley-féle nagyhirű könyvtárban. Irodalmunk nagy reformátora Kazinczy Ferenc, ki Sinaynak személyes ösmerőse, hű barátja és kitünő tisztelője volt, azt említi műveik egyikében, hogy Sinay „az

oxfordiaknak oly nagy figyelmüket vonta magára, hogy ott két osztendeig, szabad asztalon táplálattott.“ Angolországi tartózkodása alatt volt Sinay, ha nem egyedüli, de mindenesetre fő-fő eszközlője azon tekintélyes angol alapítványnak, melynek évi kamatait a debreczeni főiskola mai napig élvi. Angliából Hollandiába tért, itt is különböző könyvtárakban tanulmányozott, s Gröningben Offenhaus kitünő történelmi tanárnak kedvelését nyerte meg, mint ugyancsak Kazinczy Ferenc említi. — Jegyzetei azt mutatják, hogy külföldön is mindenütt kiválólag történelmi, és pedig főként magyar történelmi forrásokat kutat, és hogy már ekkor, 25—26 éves ifjú korában a hellen, latin, francia és angol nyelveket szlétire értette, a mi még ma sem mindennapi dolog, szegény sorsu magyar református ifjura nézve.

Visszatérve a hazába, egy évig nagy-kun-madarasi lelkész volt; de 1760-ban már a debreczeni főiskolában, a történelem s latin és hellen irodalom tanszé-
kében találjuk őt, a melyben több mint harmincz éven keresztül rendkívüli tudományossággal és nagy buzgalommal munkálkodott. Kézikönyvül tanítványaival Offenhaus egyetemes történelmi művét vétezte fel; de e mellett ő maga roppant terjedelmű előadásokat tartott, természetesen magokhoz a közvetlen forrásokhoz s a legkisebb részletekig levezette hallgatóit, a mi nélkül a történelmet valóban oktatóvá tenni nem is lehet.

Történetbúvárlat s bármiféle valódi tanulmánya a történelem mezején, s általában e tudomány előbbvittele, saját egyéni adat és forrásgyűjtés nélkül még ma is igen nehezen megy; hát Sinay korában, midőn aligha volt csak egyetlen nyilvános könyvtár is a hazában, s maga a debreczeni is, a melynek őre Sinay vala, még a hazai történelem mezejéről is igen szegény volt, nemcsak forrásokban, de épen dolgozatokban is. Sinaynak tehát gyűjtenie kellett a forrásértékű adatokat, és ő gyűjtött is, különösen a hazai történelemre vonatkozólag, első ifjúságától késő vénységig. Ha oly helyen fordult meg, a hol könyv- vagy levéltár volt: azt átkutatni el nem mulasztotta; folytonos levelezés-
ben állott több kitünő gyűjtővel és történetbúvárral; gyűjtésére lelkesítette, oktatta a tanuló ifjakat s a külföldre menő akademikusokat is. Nem volt előtte elzárva az ország primásának gróf Batthyányi Józsefnek levéltára som, és azt, céljához képest kitünő eredménye el is kuttatta. — Azon kéziratgyűjteménye, mely kisebb terjedelmű forrásokat foglal magába, az eddigi

nyomok szerint több mint harmincz kötetet alkotott; ezeken kívül volt még számos oly kézirati kötet, a melynek tartalmát nagyobb terjedelmű s egységes forrásértékű művek alkották. Könyvtára is ritka s válogatott darabokból álló volt Sinaynak. Aláiban azok, a kik régi és nagybecsű magyar vagy Magyarországra vonatkozó könyvek gyűjtésével szakértőleg foglalkoznak, még ma is nagyon jól tudják, hogy ki volt Sinay Miklós.

Sinay nemcsak gyűjtött, hanem dolgozott is. Nyomatásban csak egy művét bocsátotta közre 1790-ben Pesten, melyben a bécsi békokötés iratait közli, jeles történelmi bevezetéssel, latin nyelven. Ezen művel hatni akart és hatott is, az 1791-dik évi alkotmányos és vallásügyi törvényhozásra. — Megírta a magyar protestáns egyház történetét a reformációtól kezdve 1773-ig, fő tekintettel a reformált egyházra. Ezen mű a maga nemében olyan, hogy ennél jobb, sem előtte, sem utána Sinaynak nem volt és nincs. Sinay már több oly pontjait derítette fel s hódította meg a történelemnek, melyek irodalmilag a közönség előtt mind e mai napig ismeretlenek. E műve, mind amellett álláspontra, mind tiszta látáskor, mind történelmi alaposág tekintetében felül mulja, pl. a Bod Péter műveit. Vajha Sinaynak, ő nála sokkal boldogabb tanári utódai, kiadnák e művet! — Megírta Sinay a magyar nemzet történetét, rövidletben, csak tanítványai számára. Itt igen terjedelmes egyetemes történelmet, a melybe az egyházi és a magyar történeteket szinte nagy terjedelemben beszötte. E művét a hagyomány szerint, angolk vették meg. Megírta még, több száz ívre menő terjedelemben, a magyar ref. egyház igazgatásának történeti fejlődését is. Némely latin és hellen remekírók műveit rövid jegyzetekkel ellátva iskolai használatra kiadta.

Előtte semmi legkisebb kétség sincs a felett sem, a mit különben a hagyomány folyvást beszélt, hogy t. i. a *Budai Ferencz és Eszais* neve alatt ismeretes s általánosban becsült *Magyar Polgári Lexikon* valódi szerzője nem más, mint Sinay volt, s annak a Budaiak legfelebb csak stílus foglaltó valának.

Sinay korában a magyar protestáns főiskolák tanárai nemcsak tanultak, tanítottak és írtak, hanem felelt a főiskolaanyagi ügyeinek gondját viselő s a szegény tanuló ifjúnak atyja helyett atyjai valának. Küzdelmekkel teljes szomorú időkben, az elnyomottak és szenvedők között, csak a valódi, az igazi jellemnek van értéke s hatása. Ha valaha a szegény magyar református tanuló, hivatalos foglalkozásaiban, ily értelemmel szólította meg tanárait: *Tiszteletes iskolai Szék. — Édes jó atyáim!* ennek a Sinay korában, még teljes értelme és értéke volt. Nemsokára aztán, a külső nyomtatás és üldözés megszüntével, elenyészett ez is.

Sinay a tanuló iránt igen szigorú bíró volt ott, a hol kellett; de tudott lenni önfeláldozásra kész atya is, a hol arra volt szükség. Midőn a tanuló ifjaknak királyi parancsokat által megtiltattott az ugynevezett legatióba vagy ünnepi követségbe való menetel, természetesen oly célból, hogy a protestáns főiskolák pusztulása ez által is előmozdítottassék: ekkor, a mint a történelmi értékű hagyomány tartja, Sinay tanártársai igen megdöbentek, s nem merték az ifjakat legatióba kibocsátani; de Sinay így szólott az ifjakhoz: „*menjétek fiaim; vannak nekem elég erői kezeim s lábaim; elbírják azok, ha kell, a vas láncokat.*” — Az ilyen tény Sinaytól nagyon természetes volt, mert minden adatok oda mutatnak, hogy a merészesség bátor, a megterhetetlen makacsság állhatatos s általában rendkívüli, emelkedett jellemű ember volt.

Itt van talán helyén felemlíteni azt is, hogy Sinay *szabad-közműves* — Freymaurer — volt, miként egyik tanára, majd tanártársa a végre püspökké lett Szilágyi Sám, s miként sok református pap is Debreczen vidékén. — A halálát üldözött szabad gondolat, kénytelen volt ekkor hazánkban is a titkos társulatokba menekülni. — Sinaynál azonban a szabad-közművesség, sem erkölcsi, sem vallási zaboláltsággal együtt nem járt. Annak, igenis, vannak számos nyoma, hogy a vallási rajongó-sötét fanatizmust, s a felekezeti gyűlölködést, bár sokszor kinalkozott neki az alkalom reá, fel nem használta soha; felvilágosodott szabad elvű keresztény volt; de azért az evangéliumhoz, s a váltásig és a halhatatlanság hitéhez, mindvégig híven ragaszkodott.

Sinay felett egészen 1790. ősziig szépen és tisztán ragyogott a köztisztelő és dicsőség napja. Tudomány szerzetét s a történelmi kutatás mezején szerzett érdemeit méltányolta II. József is, s nemes levéllel jutalmazá meg őt, melyben a czimer

főalakja egy régi pyramis körül tekerdőzött kígyó, ezéolvá a régiségek buvárára.

Az 1790-dik év, mely hazánkra és nemzetünkre nézve nagyserű szabadság és új korszak kezdőpontja vala, Sinay elzárása folyamán a leggyásosabb fordulatot hozta el. — A debreczeni főiskolai tanárak felküldötte Sinayt az országgyűlésre, hogy ott, vagy a fejedelemlél, az ordélyi fejedelmek, illetőleg I. Apafi Mihály által, a nevezett főiskola javára évenkénti adományul alapított, mintegy hatozer mázsa kőst, — melytől az iskola a XVII-dik század végén igazságtalanul megfosztatott, — s a többi javadalmakat is, újból kinyerje és megerősítse. — Ugyanekkor valának Budapesten Hécsei Dániel középszolnoki esperest s Keresztesi József érmeleki egyházmegyei tanácsbíró, — mindketten tudományosan képzett s irodalmilag is ismeretes kitűnő férfiak, — a vidékbeli református papság Bethlen Gábor által adott nemesi jogainak megerősítése végett. Kezökbe adták még a tiszántúli ref. esperesek és superintendens, szintén megerősítés végett Báthori Gábor erdélyi fejedelem azon oklevelét is, melyben az, a tiszántúli református püspökök hatáskörét és tekintélyét valódi papuralmi és püspöki szellemben és érdekekben szabja ki és állapítja meg. S im, a mint a három férfiú épen Budapesten van: az alatt állapították meg az országgyűlésen egy oly protestáns vallásügyi törvényterv, mely az ő meggyőződésük szerint, a református papságnak kánonokon s fejedelmi diplomákon alapuló jogait semmivé tenné s a világi elemek illetéktelen befolyást engedne az egyházi és iskolai ügyekbe. — Miután a törvényterv szentesítés végett Bécsbe küldött: oda mentek fel az említett férfiak is, s benyújták a kancelláriához azon, 1790. október 1-ső napján kelt folyamodványt, melyben az említett törvényterv visszautasítását s a papság és püspökség kormányzati jogainak fenntartását kéri. Ezen folyamodványt fogalmazója a különben is határozott püspökuralmi érületű Sinay; a törvényterv főszerezője, javallója s mint épen kerületi jegyző, fogalmazója pedig Domokos Lajos nagyhirű és tekintélyű debreczeni bíró és egyházi főgondnok vala.

Tehát egy nagy tudomány, felvilágosodott, szabad-elvű protestáns tanár, sőt épen szabad-közműves, — a papi és püspöki uralom mellett s a világiak egyházi és iskolai befolyása ellen küzd! Valóban különös, de nem épen megfelfedhetetlen ellentét! A megfelfedésnek itten helye nincs. Anyait azonban meg kell jegyezmem, hogy ha az evangéliomra, az ő keresztény egyház példájára s a szabadság egyetemes elveire tekintünk: Sinay tévedésben volt: — de, ha a magyar reformált egyház történeti fejlődésére és akkori tényleges állapotára tekintünk: akkor Sinayt kárhoztatnának aligha szabad. Ő az egyházi jogok mezején szigorú konzervatív volt, s azon meggyőződésben élt, hogy épen ez által tesz szolgálatot a vallás és a nép egyházi érdekeinek, az akkori magyar nemesség ellenében, a melyet ő az egyház-társadalmi téren sem szabadalvúnak, sem valódi demokratának nem tartott. Moglehet, hogy ebben is tévedett; de azt egy perczig sem kell hinni, hogy ő szantszándékkal tört volna a magyar protestáns egyház jólléte ellen, vagy épen árulója lett volna annak.

Leírhatatlan, hogy a református világi urak, s különösen Domokos Lajos, mindemellett is mily iszonyu haragra és bosszúra gerjedtek Sinay ellen, kivált miután az említett törvényterv, a Sinay kifogásai következtében, a fejedelem által csakugyan visszautasított. De a papság annál határozottabban állott Sinay mellett, s midőn nemsokára, a tiszántúli református püspök, Paksi Szathmári István véletlenül meghalt, a lelkesek, szokatlan nagy szavazattöbbséggel Sinayt választották ol püspöknek, és noha, „sirva kérte az atyákat, hogy ne tegyék őt ki ily nagy kísértetre:” mindazáltal nagy lelkesedés közt püspökké fol is szenteltetett.

A tiszántúli reformált egyház kebelében iszonyu vihar támadt, mely kihatott az egész magyar reformált egyházra. Egy szörnyű per kezdődött, mely az államkormány gyakori siettetése mellett is, tovább húzódtott tíz évnél, s melynek iratai körülbelül tehetők ezer ívre. Itt legyen elég csak annyit megemlíteni, hogy a „*tiszteletes*” férfiak, a kik az imént még oly hatalmasan „*vívát*”-oztak Sinaynak, csakhamar ellátoztak mellőle. Legtovább állottak mellette a debreczeni egyházmegyebeli papok; — ezek felküldötték őt, mint képviselőjüket a budai zsinatra is, de a hová be nem bocsátottak, nyilván azért, mert a legjelesebb világi férfiak is tartották az ő nagy tudománytól, bátorságától, és csakhamar rendkívüli győzedelemmel újra feltámadható népszerűségétől. — Sinay püspöksége

elvégre királyilag is megsemmisítették; ő maga, az egyházkerületi törvényszék által tanári hivatalából is kitétetett; a főiskolai könyvtártól, melynek őre volt, eltávolított; lakhelyére több ízben kutatók, motozók küldettek, a tanároknak a vele való társalgás megtiltattott; tanári lakhelyéből való kiköltözésre ismételve a legkimételetlen módon sürgetett; ellene súlyos büntügyi vádak emeltek, s mindezekben egy ügyvéd által egész hűdőséggel és szigorral működött az egyházkerületi hatóság ellene. Ezekhez járult még, hogy az újságokban a legundokabb színnel festett, közmegevetés és gyalázat tárgyává tétetett; a *papok és tanárok által nemsokára teljes mértékben s nyomorultul elhagyatott*, és nem volt senkinek, a ki eltekintve egyházigazgatási elveitől, — legalább a hazai tudományosság mezején, a tanári pályán és a debreczeni főiskola ügyében szerzett kétségtelen érdemei, s már késő tisztességsége mellett, csak egy védő szót is emelt volna. — Mindezen nyomornak és fájdalomnak főfő szerezője, a szinte rendkívüli szép tehetségu és nagy érdemű, s életkorára nézve Sinaynál néhány évvel idősebb Domokos Lajos vala, a kivel egyébiránt, a Sinay elleni mélységes gyűlöletben, az egész magyar protestáns nemesség egyetértett, mert mindenki tudta, hogy ha Sinay győz: legalább egy évszázadra meg van semmisítve a világi elemnek s különösen a nemességnek minden befolyása a magyar protestáns egyházak s iskolák ügyeire.

Sinay azonban az üldözöttség és elhagyatottság legiszonyabb pontjain is megmutatta, hogy valódi jellemmel bír. Ő tört nemesen, és harcolt bátran, minden félelem nélkül. Az ellene emelt szennyes vádak, holmi hüteln pénzkezelésről stb. győzedelmesen visszaverte; püspökségének királyi megsemmisítésében megnyugovék; de azért az episcopális elveket oly bátran és oly súlyos tudományos fegyverekkel védelmezte, hogy ellenfelei e ponton csak megállni is alig voltak képesek előtte. Ő volt főfő megindítója és eszközlője annak, hogy a budai zsinat végzeményei és kánonai, melyek Sinay ellenfeleinek érzelmeit és véleménye szerint készültök, soha királyi megerősítést nem nyerhetének, s így életbe sem léphettek.

Mindezeknél fogva nem csuda, ha az iszonyu mértékben felforrított bosszúvágy áldozatot kívánt; és Sinayt valóban csak egyedül a királyi legfőbb felügyelet menthette meg a teljes mértékben való elgázolástól. Királyi rendelet gátolta meg azt, hogy lakhelyéből érvel ki nem hanyatott; királyi rendelet mondotta ki felette, hogy „*vele igen kegyetlenül bánjak.*” — s tanári nyugdíjat adtatván számára, életének végre megmenté őt és számos tagokból álló családját, a teljes elhagyatottság és véginség nyomorúságától. — Végre pedig, hosszu pályájának oly viharos estvéje után, 1808. június hó végén, életének hetvennyolcadik évében, a halál álmában esendően elalvók. Utolsó óráját közeledni érezve, bocsánatot kért mindenkitől, kit valaha megsértett, s ő is megbocsátott minden ellenségének, s a felette tartandó gyászbeszéd vezéregének kijelölése által, a Megváltó és a halhatatlanság hite iránti, rendületlen ragaszkodásáról ünnepélyesen vallást tett.

De a gyarló boszu reá nohozott Sinaynak még sirhalmára is, s nem kevesebbet akart, mint azt, hogy Sinay neve s működésének hatása és nyomai végképen kitartassanak az emberek emlékezetéből; — s a gyáva félelem és szándékot meggátolni nem merészkedett! Nem meglepő, nem különös-e, hogy Debreczen tudósai, kik Sinaynak már mind tanítványai valának, az ő nagybecsű könyvtárát, s különösen protestáns szempontból roppant fontosságu kézirati-gyűjteményét a főiskola számára megmenteni nem törekedtek, sőt saját szemek előtt szétziláltatni s pusztulásnak indulni engedték azokat? Sinay halála után évtizedek teltek el, a melyek alatt a vándor vagy a történetbúvár, Debreczen könyv- és levéltárában, csak egy megmentett iratlapocskát sem találhatott Sinay hagyatékából, a mely hirdette volna, hogy ő valaha nemzete és felekezete javára és dicsőségére a tudományok s különösen a történelem mezején oly messze és mélyre hatólag működött! 1828-ban tehát 20 évvel Sinay halála után, egy Szabó István nevű becsületos és tudományosan művelt antiquarius nyomorgott Debreczenben, és ez reá akadván véletlenül Sinay kézirati-gyűjteményének némi romjaira, így ir azok felől az egyházkerületi gyűléshez: „*az alatt, mig itten magános ügyefogyott állapotomban nyomorgtam, reá akadték ezen, már herbarium vivumra fordított, s a mi annak nem jó volt, elvetett manuscryptumokra, és azokat szégyenségekben is, atyai örökségemet is eladvány megvettem, és azokat a semmiváló lételtől, a*

vesztéstől, — hogy a nagy Sinay másodsor is meg ne halna, — azon szeretetből és tisztelőből, melylyel a tudományt iránt mindig viseltem, gyongyem erőm, személy tehetőségem megfeszítvén, megmentettem. Tudom, hogy Magyarország minden tudósainak, kiváltképen az egész protestánságnak, ezzel minden időre, mig ezen írásk meglesznek, kedves dolgot cselekedtem.” Ekkor aztán a kerület levéltárában őriztetnek, de ezek csak egy részét alkotják Sinay egykori kézirati-gyűjteményének.

Az egyházalkotmány nagyfontosságu kérdés, a melynek közviklálán Sinay hajótörést szenvedett, a magyar protestáns egyház kebelében immár tényleg meg van oldva, és pedig egy, a mint azt az evangélium s az ő kereszténység elvei és a közjó érdeke kívánták. Hiszem, hogy ha Sinay ma élne: ő is sok tekintetben másként fogna gondolkodni. — Nyugodjanak hamvai békében!

Révész Imre.

A wojewóda lánya.

Sötét vadonban áll, borong
A wojewóda háza;
Ormán táncot jár a porond,
A szél dühödvé rázza.

A ház előtt kígyó sziszeg,
Fölötte varjú károg,
A fák között zord szél zizeg,
Körül mély, szótlan árok.

Benn ül a lány magányosan,
Ropog a tűz, a mint ég;
Az óra csöndesen oson,
A mint szokása mindig.

S nagy csöndesen, el-elmereng:
„Szerelmemem *mivé* lett?”
A szél ilyenkor bokaczag:
Önámítás az élet!

Egy vén czigányó bekopog,
Éz hord magával átkot...
Ruhája szennyes és kopott,
A képe rút, rovátkos.

„Áldjon meg Isten, az örök,
Leányka, hőfőhért te!”
„Ott van borod, ott van söröd...”
„Hohó! *dált* mondok érte!”

„Ott van borod, ott van söröd,
Hanem a dal maradjon!
Magad hiába is töröd,
S nekem mi életet adjon?”

„Megérkezik a kedvesem,
Hidd el, kevés időre;
Szemem ne találja nedvesen,
Az sirjon, a ki dőre...”

Az asszony csak kaczag egyet:
„Nem tér meg a te kincseld!”
Mély a vadon s a zord hegyek
Amott... amott! tekintsed!”

„Hú lesz, megesküdött nekem,
Hogy jársz ment világot;
A meddig a csupasz jegen
Nem nyílnak *vérvirágok!*...”

Hiába volt minden panasza,
Rázkedett a dalára;
Csikorgott e vén ajkban az,
Lebbent sötét talára.

„S hogy mentem a vadonba, lám,
Két farkas jött ugorva;
Vicsorgva bújtak a domb alá,
Foguk *véres* volt sorba.

S hogy mendegéltem meg' tovább,
Hát három varjú ropog;
No merre, merre, hej! hová
Ti farkasok, ni, kettlen!

Hohó! leltünk ám szakományt;
Egy *iffut*, kincs-rakottan,
Mégöltük őt, én és komám,
Dús tort csaphattok ottan!

S a mint megyek tovább meg' én,
Jaj! hát mi fekszik a jégem!
Egy ifjú legény, oly szép szegény,
Kifosztva, *halva*, vége!

Körülte nyílt *vérvirág*,
Szívem halálra döbönt — — —
En azt hiszem, a kedvesem
Nem tér meg soha *többet!*...“

Elzúllt a dal nagy-csöndesen,
A tűz sápadva rongtot...
A vén czigányó kocsont...
A lány szótlan merengett.

Hogy harmadik nap elborult
Az ég s magát kisírta:
A vajda lánya már *aludt*,
Lenn, csöndes, néma sirba!

Ábrányi Emil.

A Paptava.

(Angol beszély.)

Első fejezet.

(Folytatás.)

Denbigh Fülöp leirhatlan bájt gyakorolt Eliz társasága. Nagyon illett ez hozzá, mint mondani szokták, vagy más szóval: minden igényének megfelelt. Elragadó szépsége, alkalmazkodó magaviselete, szelid kedélye, bármí kevéssé hasonlított saját heves, erőteljes jelleméhez, elbájolta őt. — Az öreg nagybátyja, kinek állomását egy házzal, kerttel és a „Papok jószágá” nevű földbirtokkal együtt örökölte, sokkal jobb nevelést adott neki, mint falusi orvosnál megkivántatik. Egy valóban súlyos köreket ügyes kezelése azonfélül olyan hirt szerzett neki, mint valami fővárosi tekintélyes orvosnak, úgy hogy több ízben felszólították, hogy ne vesztegessé tehetéseit oly félreeső körre, hanem emelkedjék ki azon igénytelen helyzetből, melybe a véletlen dobta. Ez eszmét eddig mindannyiszor visszautasította, némelyek szerint kegyeletérzetből a jó öreg Sedgbrook iránt, melynek emberemlékezet óta mindig Denbighet gyűgyították betegségek, mások szerint — s aligha ezeknek nem volt igaza — mert nem tudott megválni attól a falutól, melyben Claveringné hosszu szenvedéseit átélte.

Ez este Eliztól bucsut vévén, így szólt: Eliz! nekem ezentul több kedvem és becsvágyam lesz, mint eddig. Nem fájna-e szíve, ha egykor elvinném kegyedet a jó öreg Sedgbrookból?

— Nem — felelt az bájos mosolylyal, — ott lesz hazám, a hova ön visz.

— Szeretném kegyedet tisztességes helyre vinni, mint a vén kormos „Papok jószágá.” Szeretném, ha az én Elizem egykor az ország előkelő női közt foglalna helyet.

Nyájasan jóéjszakát kívántak egymásnak; aztán Denbigh csakhamar a templomudvar korlátajánál volt s azon kimenvén, a falu főutcája felé tartott. Utközben félre tért s egy szűk utcán át nemsokára lakához ért. Vonzó, sötétvörös színű, régi módi épület volt ez, nehézkes ablakokkal és szürke téglatarkázattal. Hajdan egy zárdának képezte majordházát vagy vendéglőjét s innen maradt fenn sajátos neve. A kis előszoba és egy halvány festésű négyzetű vendégszoba volt benne az utcára; s ennek kapcsánál egy gyarló kinöveze volt az újkori építésznek, külön bejáratral azok számára, kik a háziur orvosi segélyét igénybe venni jöttek. Két tágas alacsony szoba nézett az udvarra, melynek végén egy keskeny kis kert a birtokot képező szántóföldre nyult. Ez a szántóföld réme volt a sedgbrooki fiatalágnak, egy magas partu, homályos vízi mocsárnál fogva, mely egyik szögletén feküdt, s melyről a hagyomány azt régélte, hogy az utolsó sedgbrooki apát az ágaival belehajló nyírfaóra — felakasztva s teste aztán a vízbe esett, — innen vette a tó és a földbirtok is nevét. Az

apát lelke természetesen feljárt s a sedgbrookiak ugyancsak kerültek a kísértetes helyet, kivált sötétben, — Denbigh ur nagy örömré, mert az említett hely ősszel gazdagon teremvén vad szederféléket, télen pedig nagyon alkalmas levén koreszolyázásra s minden időben vonzó a veszelty kereső fiatalágra nézve, e babona nélkül nagyobb népszerűségnek örvend vala, mint a mennyi a tulajdonosra nézve kellemes lehetett.

Denbighet hazaérkeztek egy tisztán öltözött öreges cseléd fogadta a ház előtt, gyertyával kezében, — egy széles képi, faragatlan, de jó lelkű öreg asszony, egykor dajkája, a nagybácsi halála óta pedig házgondviselő-nője, míg férje a lovász, kertész és minden szerezpét vitte a háznál.

— Mért nem fekiüdt le anyóka? — szólította meg Denbigh, — ha jól emlékszem, megmondtam, hogy soha sem kell reám vární.

— Mindjárt lefekszem, uram; öregem már több két órájánál hogy alszik, — volt a felelet, nyájjas hangon, slowshirei lapos kiejtéssel.

— Menjen hát maga is és kövesse példáját.

Az anyóka egy pillanatig hallgatott, komolyan nézve gazdája arcát. Aztán széles mosolyra vontá ajkait.

— Lehet is itt aludni! Hisz azt mondja a világ, hogy e házban szellemek járnak.

— A világnak ez egyszer igaza lehet. Meghásasodom, anyóka!

Az anyóka ravasz mosolya még ravaszabb lón.

— Azt én tudtam már fél évvel ezelőtt.

— Bizony pedig nemrég határozottatott el. — Nos mi baj meg? — kérde Fülöp, látva, hogy az öreg nő nyugtalanul huzgálja köténye szélét.

— Akkor aztán én ugye elmehetek a háztól?

— Egyáltalában nem, anyóka. Sőt Clavering asszony számít magára. Hanem mindezekről majd beszélhetünk máskor. Most menjen fekiüdni, hadd zárom be az ajtót.

Anyóka majd meghalt a kívánságtól, hogy egy kicsit még cseveghessen, de rég megtanulta, mit tesz az Denbighnél, hogy: akarom! annál fogva úgy tett, a mint ez mondá.

Denbigh egy darabig nyitva tartotta az utcaajtót, hogy a gyertyavilág a nyomdák kra essék, míg nem az öreg asszony papucsainak pocspocsa megszűnt, jelül, hogy az öreg haza érkezett a szűk utca tulsó oldalán fekvő házikóba, hol férjével lakott. Aztán bezárta az ajtót, gyertyájával a nagyobbik lakószobába lépett s aggodalmasan tekintett szét benne. Erős volt a butorzat, de nem szép, a kárpitok papírját pedig piszkos barna szín borította, — de az ablak kertre nyílt, s a kandalló barna fáján csinos volt a faragás.

Egészben véve, nem volt ez a szoba megvetendő. Végtelen izgalmas boldogsággal tekintett körül benne. Gyakran, nagyon is gyakran tervezgetett már a fölött: hogyan rendezi majd be, hogy Elizhez méltó legyen. Hogy Eliz ide hozhassa lakni, ez volt életének célja, e határozatlan remény táplálta egykor lelkét, ebben hitt és nem hitt minduntalan, minden fölösleg krajczárt e szoba kicsinosítására takarítgatott meg, jóval már mielőtt tudta, hogy istenője elfogadja hódolatát.

Ritkán, nagyon ritkán vesz erőt ily mérvű bálványimádás férfitermészetén, de még sokkal ritkább eset az, hogy ily szenvedély czélt érjen.

(Folytatás következik.)

A burgosi vérjelenet.

Képünk azon megdöbbentő jelenetek egyikét tünteti föl, melyek háttérében a középkor setét szellemét látjuk vigyorogni, melyekről alig hinnők, hogy a mai korban még megtörténhetnek, ha csak azon országban nem, mely a természet áldásából oly bőkezűen részesítve, földi paradicsomnak látszik, de az emberi szellem sok százados rabságában, a polgári és egyházi zsarnokság súlya alatt nyögve, a komor véralkát hajlamával a vakhire és rajongásra, az inquisitio hazája tudott lenni, s most, lerázva végre századok alatt lábára rozsdásodott bilincseit, hosszas elnyomástól li-dércz nyomásától csak nehezen bír megszabadulni.

A jelenet, melyről szólunk, Spanyolországban történt. A kül- és belföldi napi és heti lapok borzalommal regisztrálták ez újabb tanúságot a felbujtogatott néptömegek fanatizmusának veszélyes voltáról s gyászos következményeiről. Társalapunk, a „Politikai Újdonságok“ is részletes leírását adta a gyászos eseménynek; elég lesz azért csak rövid vázlatlalt hívni vissza olvasóink emlékezetébe a borzasztó történetet.

A burgosi polgári kormányzó, *Gutierrez de Castro* gróf, január 25-én csekély kísérettel, mely titkárából és a rendőrség főnökéből állott, a székesegyházba indult, hogy végre hajtsa azon rendeletet, melyet a központi ideiglenes kormánytól vett, a templomi helyiségekben levő levéltár s drágaságok átvétele iránt.

A rendeletnek már előbb híre menvén, a nép közt előtte való nap is nagy izgatottság uralkodott. Burgos érseki székhely, a mellett nagy számu papság, barát-zárdák s papnövelde (seminarium) van a városban. Spanyolországban a papi és polgári kormányzat még most is éles ellentétben áll egymással, s Burgos azon helyek egyike, hol a papság legnagyobb befolyást tudott nyerni s megtartani magának a tömegek kedélye fölött. A rendelet hírének vétele után papok, barátok, seminaristák kezdtek bujtogatni a népet, s híresztelték, hogy a kormány el akarja foglalni a papi javakat s rabló kezét nyújt a templomok kincseire. A nép folyvást csoportozott s erős fenyegetések hallatszottak az egyház-rablók és szentségtörők ellen.

A kormányzó, mint mondók, két kíséreljével belépett a székesegyházba, s az ott nagy számmal jelen volt papságot engedelmségre szólította föl. A papok megtagadták az engedelmséget. A nép ezalatt az érseki palota előtt csoportozott s a tömeg közbe vegyült papok és seminaristák által folyvást izgalomban tartaték. Az izgalom főfokra hágván, a nép egyszerre betört a templomba s a védtelen és fegyvertelen kormányzóra rohant. Egy lövés ezt halálosan megsebesítette; de a nép dühe ezzel nem volt kielégítve; a földre rogyott, de még élő kormányzónak estek, s szidalmakkal és bántal-

makkal illeték. Kihurcolták az utcára s élve még orrát, füleit levágták s a leggyalázatosabban megconkitották a kínosan vergődőt, ki kezeik között adta ki lelkét, míg kísérői egyike sebesülten, másika sértetlenül menekült a nép fenyegető dühe elől.

A felbőszült tömeg, mint a vért szagolt vadállat, telhetetlen volt az undok kegyetlenkedésben. A megconkitott hullát majdnem széttépték,

letartóztatva s törvényszék elé lön állítva. Egyes befolyása az eseményre azonban még eddig nincs kiderítve. Eddigélét hét ítélet lön kihirdetve: egy halálra, hat kényszer munkával súlyosított fogságra szól. A vizsgálat még folyamatban van.

A szabadság és rend ellenségei azonban soha sem oda vágnak, a hova céloznak. Mindig túl lönnek a célon. S az ár, melyet földideiek, magukat sodorja el rendesen. Az egyházi hatalom s egyedúráság fulzó barátainak e föllépése csakhamar visszahatást szült. A nép, miután a dühöngők lecsillapultak s a láz kiadta mérgét: a vallások szabadságát s a felekezetek egyenjoguságát kezdette követelni s követeli folyvást, napról-napra hangosabban.

Valóban, oly állapotoknak, melynek Spanyolországban vannak, csak egy orvossága van: a szabadság. A véres lapot, mely e legújabb spanyol forradalom történetét undokítja, onnan csak egy kéz szakíthatja ki, vagy boríthatja fényes lapokkal el: a polgári és egyházi szabadság keze. Szabad egyház a szabad államban: ezt követeli ma Spanyolország s az egész civilizált világ!

—d—

A bivalyok.

A mint a társadalomban, úgy a természetben sem boldogul az ember egyedül.

Akkor, midőn még nem voltak China, Japán és Anglia városai 2—3 millió lakosokkal, mikor még csak mint alig feltűnő új faj bolygott az ember az őserdők között, — már akkor kezdett társakat keresni magának ugyancsak a rengeteg békés és iránta jobb indulatu lakosai közül. A legértelmesebb, az eb volt az első, mely a nála felsőbb értenek meghódolt, utána a jámbor juh és tehén következett; — amaz hű kísérője most is az embernek a földön mindenütt, — ezek engedelmes szolgálói, hol róluk az gondoskodhatik; ez is mintegy igazolva azon elvet, hogy az ész hatalma előtt magasabb tehetség, vagy az együgyűség szokott legelőször meghajolni, a szélsőségek itt is találkoznak; — míg a közönséges ész csak nehezen capacálható.

A tulok fajok közül is a tehén egészen, a bivaly csak félig hódolt meg az ember akaratának, habár ott, hol az ember részéről észszerűbb eljárásban részesül, inkább tette ezt, mint a vad törzseknél.

Mint a tehénféléknek, úgy a bivalyoknak is ősz hazája India, a mesés multu, és hajdan nagy miveltséggel bíró nép földje volt. Több fajai ének ugyan még most is vad függetlenségben Afrika mocsáros tájain is, de az, mit itt az ember házi állattá tett, a „*Bubalus Vulgaris*“ kétségkívül Ázsiából származott.

Európában még aránylag nemrég, a hatodik század vége felé jelent meg ez is, mint a legtöbb bámulatot gerjesztő állat a hatalmas és újságvágyó Róma földjén, de már annak csak hanyatlási korá-

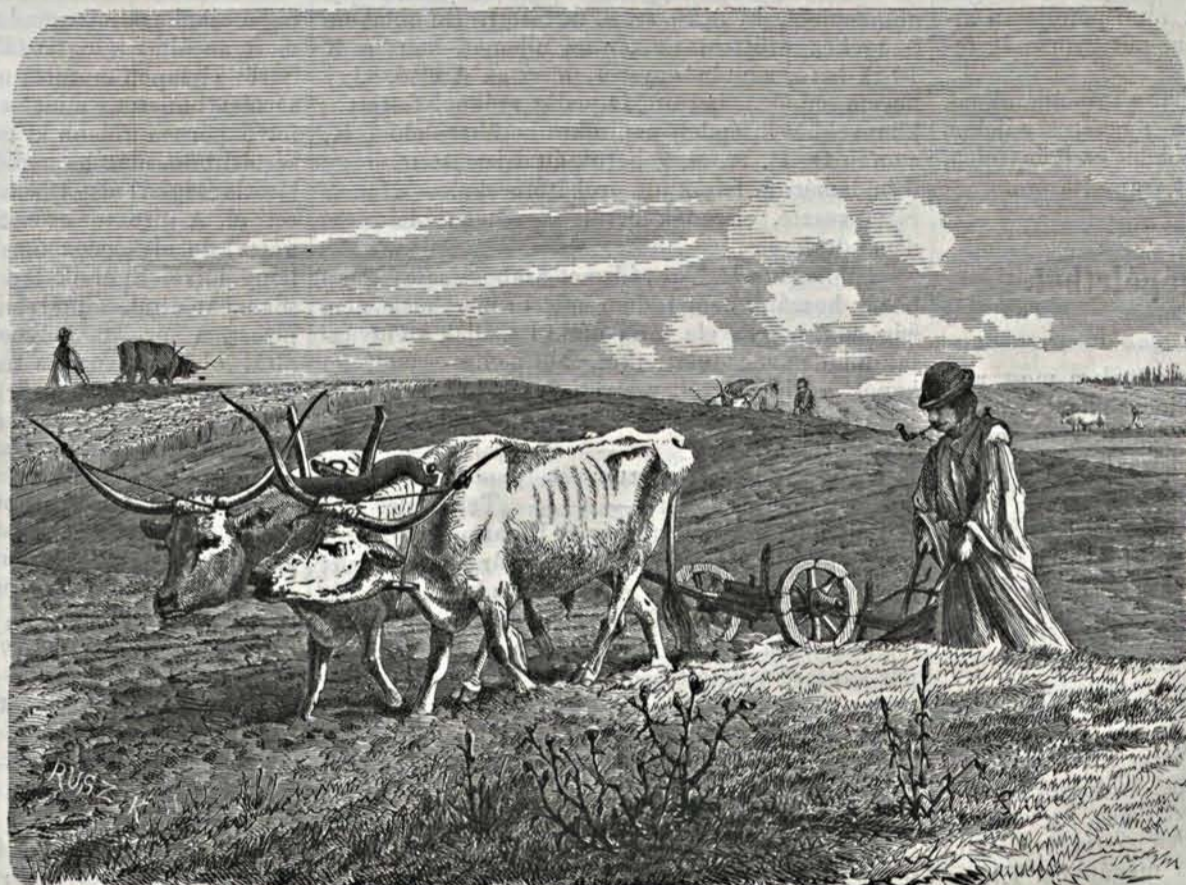

Bivaly-fogat Észak-Amerikában.

gyomrát felhasították, míg beleit hosszan vonszolták utána.

A papok többre menni látva a tömeget mint magok akarták, magásra tartott keresztel s csitító szökkel léptek a nép közé. „Késő! a gyilkosság már végre volt hajtva.“

Képünk a jelenetnek e legmeghatóbb pillanatát ábrázolja. Ama födöten feji agg pap, ki szörnnyülködve lép ki az ajtóból, talán maga az érsek,

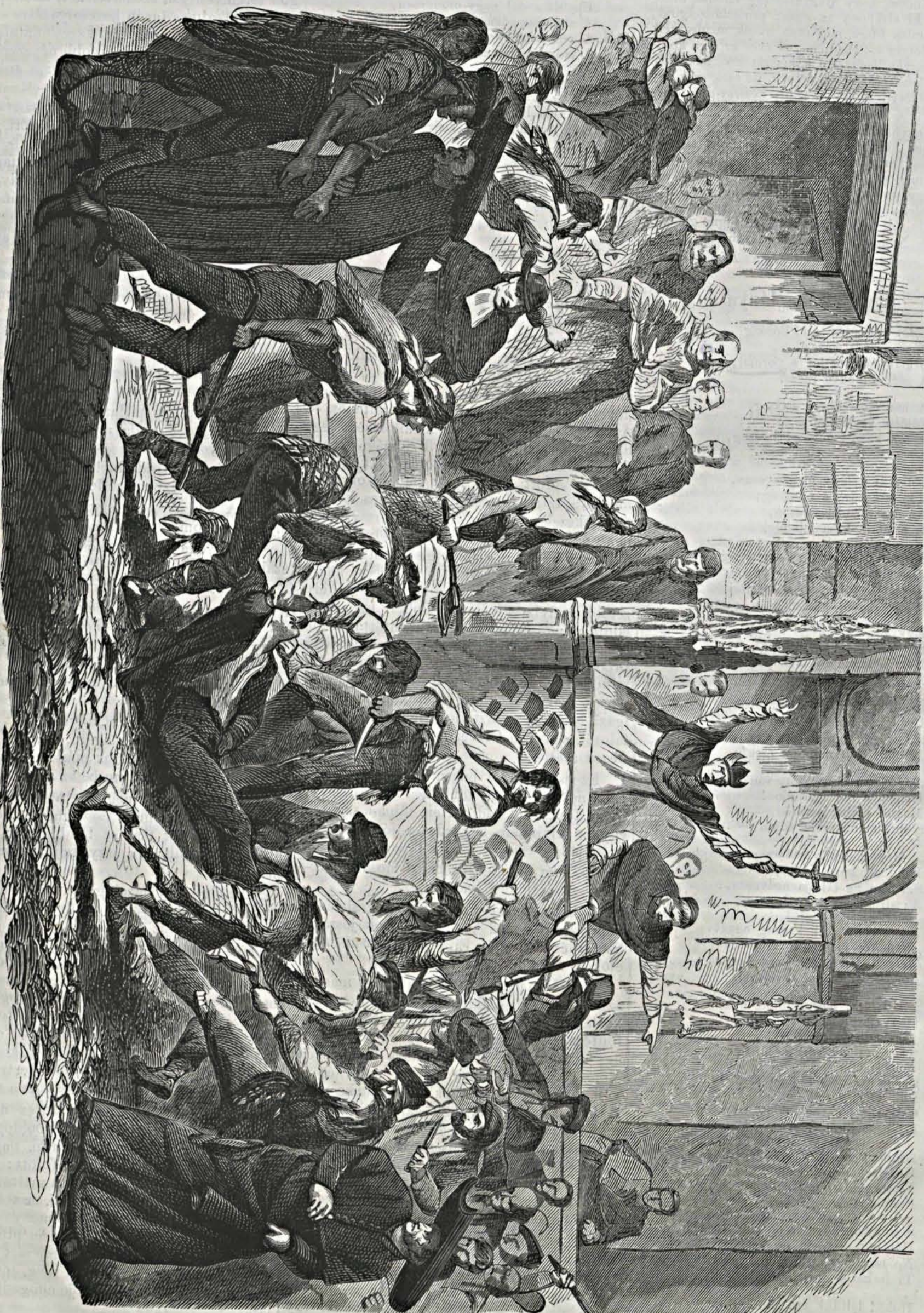

Szántóvető. — (Greguss János eredeti rajza.)

ki palotáját csak a végrehajtott gyilkosság hírére hagyta el. A keresztel a csarnokban álló lelkész, a concionator lehet, ki épen predikált, vagy az áldozár, ki az oltár elől jó. A nagy kalapos fekete alakok seminariumi tanároknak s barátoknak látszanak, a nép közé elvegyülve; jelzők: hogy az eseményben a mozgató rugó szerepe volt az övék.

A város ostromállapotha tétetett. A legszigorubb vizsgálat rendeltetett a tett indítói s végrehajtói ellen. Maga az érsek is, gyanuba vétetvén,

A spanyol forradalomból: A burgosi kormányzó meggyilkolása (Jan. 25-én 1808).

	kötetek száma	100 lakosra esik
Bajorország	1.268,500	26,4
Olaszország	4.149,281	19,5
Franciaország	4.389,000	11,7
Poroszország	2.040,450	11,0
Belgium	509,100	10,4
Ausztria	2.408,000	6,9
Nagy-Britannia	1.774,493	6,0
Oroszország	882,090	1,3

Es alkalommal vessünk egy kis pillantást a könyvtárak anyagi viszonyaira is. Az Olaszországban főnálló 97 könyvtár összesen 746,000 franknyi

subventióban részesül. A párisi 60,007, a londoni 100,000, a berlini 200,000 forintnyi évi segélyben részesül. A pesti egyetemi könyvtár eddig csak 5000 forintban. — (P. N.)

** (Löhöség). A tövisi postamesternek mintegy két év előtt egyike legjobb lovát ellopták. A kolozsvári postamesternek megvétel végett nemrég egy lovat ajánlanak. A postakocsi, ki előbb Tövisen szolgált, az első pillanatra felismeri a lovat, mely hosszabb időt át az ő felügyelete alatt állott, s fölfedezéséről értesíti a venni szándékozó postamestert. Ez a rendőrségre küld. A közbiztonság

TÁRHÁZ.

Németországi levelek.

I. München, február.

Alig foglalkozott velünk valaha a külföldi többség és behatóbban, mint a legújabb időben. Nem egyes párt vagy kormány által fizetett sajtó subjectív felfogása, nem a rokoni- vagy ellenszenvű előítéletek nyilatkozata ez, mint eddig többnyire volt: az egész lapirodalom, a közvélemény keresetjének viszonyait, érdekeink felől; többnyire bécsi lapokból véve át adatait és sokszor ezek szemüvegén látva a tárgyat, de mégis tagadhatatlan jóakarattal s meglehetősen objectívással. — Nemesak a porosz lapok — kiknek más czélok is van e figyelemmel — de a közép- és délnémet újságíródalom és közönség is oly figyelmet fordít *Ostreich-Ungarn*-ra, melyet az állásánál, fontosságánál fogva megérdemel; örömmel fogadja az údvos reformokat, érdeklél kísérni az önálló, rendszeres haladást, s figyelemmel tanulmányozza anyagi és politikai érdekeinket.

E figyelem és érdeklődés a közel szomszédságon kívül abból is ered, mert osztrák-német összeköttetéseknek foga, nekik az osztrák és magyar viszonyokat figyelemmel kíséreni szintoly érdeklődésben áll, mint nekünk viszont a németországiakat. Nem, mintha ez utóbbi tekintetben, néhány levél szűk körében lehetségesnek tartanám csak valamennyire is tisztázni az itteni állapotokról való fogalmakat: hanem azért fogok e sorok írásához, mert remélem, az egyes részlet ismertése némi világot vetend az egészre is, s talán hasonló irányú közlésekre buzdítandja külföldön levő honfitársainkat.

Az 1866-dik év eseményei roppant változást idésték elő Németország politikai életében, — töveszték felforgatták a régi rendet, új érdekeket és pártokat teremtettek. A boldog emlékü Bundes-tag Csehország földén lelta halálát, s székhelye, a régi híres, szabad és kereskedő város, majnai Frankfurt a győző martaléka lőn, de egyszersmind határa tovább terjeszkedésnek.

Az északi németektől külön maradt Dél-német szövetség egyes államaik közt történelmi mult, területi nagyság s népesség tekintetéből Bajorország volna vezérszerepre hivatva... de a porosz ellenzi, s a porosz érzelmű miniszterium nem sürgeti a szövetség létrejöttét; — Ausztria s még inkább Franciaország befolyása a prágai béke által ki van zárva; particularis érdek, kicsinyes irigység — a németek ez ősi öröksége — minden szorosabb szövetségnek utját állja. Baden a poroszhoz szit, Würtemberg vezető szerepre vágyik Bajorország jogosabb igényei ellenére; azonkívül mindenütt van porosz párt, mely Németország egysége szempontjából ellenzi a szövetséget, s az észak-német national-liberalis-okkal áll egy sorban, sok északkal, kevesebb politikai jellemmel s igen sokszor valódi szabadság-szeretettel. Ez osztályba sorozható körülbelül a mostani bajor miniszterium s országgyűlési többség, bár az önállóságot, függetlenséget hangoztatják legtöbbször s údvos reformokat is hoznak be. — A miniszterelnök, hg. Hohenlohe, Berlinben grata persona; vámtanácsi alelnök, Bismarcknak nagy embere... azonban — mint mondja — Bajorország függetlenségének harcossza s Lajos király híve... hogy mindez sok ember előtt összeegyeztethetlenségnek tetszik, — senkit sem lephet meg, ki az ellentéteket ismeri.

Ellenzéket klerikális, ultramontán s az ugynevezett demokrata pártok képeznek; ez utóbbiak foglaltja magában — fontos szerepet játszik az u. n. néppárt, mely minket annyiban érdekli, mennyiben programjának egyik alapontja: a német törzsek szabad szövetsége, Német-Ausztriát is belefoglalva, — bár e politika éle inkább Poroszor-

szág, mint az osztrák-magyar dualismus ellen van fordítva; épen ezért irányadó magyar lapok nyilatkozata a németországi ügyekkel szemben követendő semlegesség tárgyában e párt organumaira kedvezőtlen benyomást gyakorolt, míg a „Pesti Napló“ híres tiltakozása a Poroszországgal való solidaritás ellen, diadalal fogadták s kommentálták.

A jelen országgyűlési szak néhány hét múlva lejár, s már készülődnek, itt szokatlan erélyvel, új választáshoz, mely sok valószínűséggel az ellenzék fogja többségre juttatni, legalább a vámparlamenti s néhány pótválasztás eredménye erre mutat, s a mostani miniszterium jövőben legfeljebb relatív többségre támaszkodhatik. Papok és republikánusok közt nehezen jöved fusio létre, együttes miniszteriumot pedig épen nem alkothatnak.

Ennyi legyen elég a politikai helyzet ismertetésére s térjünk más tárgyra, szóljunk pár szót a fővárosról, Münchenről. München új város, új idők és emberek teremtménye, s ezért nem látjuk benne azt az organikus fejlődést, más és más idők bélyegét, mely a régi városoknál pl. Nürnberg, Augsburg, Regensburgnál — melyek e század eleje óta szintén bajor uralom alatt állnak — annyira meglepi a nézőt, rég mult nagy időkre emlékeztetve. München emelkedését utóbbi uralkodóknak — leginkább a nemrég elhunyt I. Lajos királynak — köszöni. Már e körülmény miatt sem egészen talán a hasonlat, melylyel München új Athénnek nevezik; Athén művészeti, tudományos nagysága fokonként fejlett a népből és nép által, szerves összefüggésben történelmével, politikájával.

E hasonlat alaptalanságát Heine éles humorral ostromolja „Üti képei“-ben, s az akkori érvék nagy része ma is áll. Találabb volna talán Florenzhez hasonlítani; — itt is, mint ott, egy pompázatos s miért uralkodó-család, népén s környezetén felülemelkedve, lángeszű művészekkel, tudósokkal véve magát körül, mintegy központból világította meg korát és népet.

A müncheni nép büszkélkedik kincseiben s szereti a csendeteket. Egyszer mégis csimált ám forradalmat — nemesak a sör árának emeléseért, hanem magasabb érdekekért is; s 1848., a királyok hedzirája innen is elűzte, nem ugyan a királyt, de bájos és befolyásos barátját — Lolla Montez-t; s hősí borzadályal beszél az apa gyermekének, mily veszelvényen tartotta menekvése közben kocsiából a néptömeg felé pisztolyait — ju, ha elültette volna!

Hősieség nem hibája a bajornak, s ezért sokan is boszantják. — 1866-ban egy véletlenül elült pisztoly, s egyetlen jól irányzott ágyulövés az egész bajor lovasságot megszalasztotta; — az általános harezias szellem ugyan ide is betolakodott s a békés pohár sör mellett sokat beszélnek hátultöltő fegyverekről, golyó-feesendőköről stb., de látszik rajtuk, hogy jobb szível beszélnek egyébről — akármiről. Hiába! a porosz véd- és dacz-szövetséget nem adják ingyen. A porosz hadszervezet alapelveivel az általános hadkötelezettséget s az egy éves önkényeseket is átvették; — az első évi jutalék most teszi vizsgáit a honvéd (Landwehr) tisztség elnyerése végett. — Sok nehézséggel s alkalmatlansággal jár ez intézmény meghonosítása itt is, nálunk bizonyosan még többel s nagyobb lel. összekötvé. — A bajor katona udvarias, feszelen, mivel s nem képez zárt osztályt a polgári renddel szemben, míg pl. a porosz ugyközéleken, mint magány mulatságaiban lehetőleg elkülönít magát s oly feszes és kimért, mintha mindig hadsorsban állana. — Ez ellentét oka talán abban rejlik, hogy a bajor királyok nem sok gondot fordítanak a katonaságra, környezetük polgáriakból áll, magok is mindig polgári ruhában járnak, míg a porosz királyok szeretik a katonaságot s rendszeren egész táborokkal jelennek meg. Ezeknél a

férfia megjelenik. Az eladó nem mutathatja ki birtokosi jogát, miért is hűvökre tétetik. A loagnoscálására meghívják a tövisi polgármestert, ki azonban gyöngye szemü levén, nővérét küldi maga helyett, ki a lovat a szó szoros értelmében fölnevelte. A nő Gyula-Fehérvárra jó. A tolvaj megmarad tagadásánál. A nevelő néven szólítja a paripát. A lo két évi fájdalmas távollét után is felismeri ápolónőjének hangját, elszakítja köldékét, s mindenem keresztül gázolva, urnőjéhez törtet s előtte megáll. A tolvajra ilyformán csakugyan rábizonyult a lopás.

gyűtüs puszka a földolog, azok többet adnak tudományra, művészetre. Ez utóbbiakról bővebben közelebbi levelemben. T. L.

Párisi magyar egylet.

Páris, febr. 22.

Egyletünk körében, különösen a febr. 7-én tartott havi gyűlésen érdekes események adták elő magukat, melyeket nyilvános uton közzétenni elhatározta az egylet.

Örömmel tesszük közzé, hogy köztiszteletben lévő, Párisban tartózkodó hazánkfia Horn Edde az egylet elnökségét elfogadta. Rogács Antal, egyleti tag, beces ajándékokkal lepte meg egyletünket; ugyanis ő az ezeltől talán 23 évvel Párisban alakult „Jótékony magyar egylet“-nek — mely a francia politikai viszonyok következtében 1851-ik évben feloszlott — nyomtatott aranyomatu kis bör-szalagokkal van megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

„Tisztelt egylet, kedves honfitársak! A párisi magyar egylet február 7-én tartott havi gyűlésén egyhanguan elhatározta valamennyi külföldi magyar egylettel felkeresni, s fölkereni azokat kölcsönös levelezésre, melyeknek czéja lenne: 1) hogy így szellemi kapcsolatot hozzon létre, mint egy egység közepén; 2) hogy kölcsönösen segíthessék egymást az által, ha egyik egylet tagja megváltoztatni ohajtaná tartózkodási helyét s tán olyanlancserelné föl, hol magyar egylet létezik, azon egyént az illető egylet a dolgok mikénti állásáról értesítené stb.; 3) efféle és ehhez hasonló más segélyekkel arra működne, hogy hazánkban minél több ifjai jöhessenek külföldre tanulmányozás végett. — Egyletünk ezen határozatát kívánjuk önökkel közölni, azon édes reményvel, hogy önöknek kedves honfitársak abba beleegyezését, magukévá tételt kinyerjük. Ha az itt kimondott eszmét csak némileg valósíthatjuk is meg, kedves hazánkban sok szolgálatot tevének. Alakuljunk egygyé! az egyesült erő nagyot, óriási képes teremtenei!“

A párisi magyar egylet, majd ennek egyes hivatalnokai különféle tárgyakban felvilágosításért gyakran megkerestettek, ezen körülmény eléggé tanuskodik arról, hogy egyletünk a hazai közönségnek szolgálatára lehet; miért mint határozatát az egyletnek közzétesszük, hogy bárki is bármely tárgyban tudósítást akar magának szerezni, — ha az ügy hatáskörébe esik, az egylet a legnagyobb készséggel fog azokra válaszolni. — A levelet kérjük magának az egyletnek küldeni a következő fölirattal: „A la société Hongroise, Boulevard Beaumarchais 33. Café Pillon.“ — Különös örömmel adja tudósításait az egylet azoknak, kik tanulmányozás végett ohajtanak Párisba jönni, legyenek azok tanuló vagy iparosok. Az egylet határozatából Boka Péter, alelnök. Biró Sándor, jegyző.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 9-ik számához 1869. febr. 28.

Irodalom és művészet.

† (Szemere Bertalan) irodalmi munkáinak kiadása érdekében felszólalt közlebről a „Pesti Napló.“ Minden lap helyeselte, hogy e beces és értékes művek napvilágot lássanak. Most azt jelenti a Napló, hogy Asbóth J. és Thali L. már sajtó alá rendeznek egy öt-hat innyi füzetet azokból, eddig nem ismert kisebb dolgozatokat. Azután nagyobb munkái fognak következni. Magunk is nyereséggel tartjuk irodalmunkra néve e művek megjelenését, mert Szemere Bertalan fajunk legelső közé tartozott, mint államférfi és író egyaránt.

— (Erdélyi János „Egyetemes irodalomtörténet“-ének) harmadik füzeté is megjelent. Ugy látszik, a korán elhunyt szerző kéziratát, vagy legalább a sajtó alá készített teljes kidolgozás már fogyatékban van; egyes részletek csak futólagos vázlatban vannak előadva. Fájdalmasan érezzük irodalmunk nagy veszteségét! A múlt azonban, mint értesülünk, teljesen meg fog jönni; befejezésével, Erdélyi hátrahagyott jegyzetei nyomán ifj. Kun Pál sárospataki tanár van megbízva. — Egy-egy füzet ára 80 kr.

— (Az 1867. és 1868-ki törvények teljes zsebkiadása) jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

— (Csernányi lapja), az „Ellenor“-ké kiadásánál jelent meg Ráth Mór kiadásában. Az 1867. I—XVIII. és az 1868. I—XXVI. t. cikkek 262 lapot, az 1868. XVII—LVIII. t. cikkek 550 lapot töltenek be s egész egy jókora vastagságu, de tömött, bár könnyen olvasható nyomásánál fogva jól használható, és szcbben is hordozható kötetet tesz. A használatot könnyíti, hogy a nevezetesebb és terjedelmes törvények a lapok szélére ragasztott aranyomatu kis bör-szalagokkal vannak megjegyezve, mik a fölütést egy perc alatt lehetővé teszik. Ez eddigelő a mult országgyűlésen hozott törvényeknek egyedül teljes kiadása. Ára füze 2 frt. Igen díszes angol vászonkötésben 2 frt 80 kr.

ábrázolja s 42 személy látható rajta. E tá Fischer Mór herendi porcellán-gyárából került ki — e híres gyárból, melyben 100 munkás dolgozik, kik közül 40 a festéssel foglalkozik, s mely európai híre emelkedvén s a külföldi által is nagy mértékben igénybe lévén véve, közlebről derék tulajdonosa által meg fog nagyobbítani.

— (Debreczenváros) gazdasági szakbizottmánya javaslatához képest: a főiskolai épület kiegészítéséhez két éven át 1.500,000 db téglát, 10 éven át pedig 1000 frtjával 10,000 frt adományoztatott a közgyűlés által, azon meghagyással, hogy a városi téglatermelés feljebb emeltesék, hogy így a lakosság téglában szükségét ne lásson.

— (A hajós-iskola II-ik osztály hallgatói) Kenessey Albertnek mint a hajózási tudományokban egyik tanárának s az iskola igazgatójának, a múlt szombaton, Turcsány Géza alkalmi beszéde mellett egy ezüst lapon nyugvó ezüst horgonyt nyújtottak át

Csak nyeremény lehetséges!!

Nem igérvények, sorsjegyek eladása részletekben.

Hogy t. cz. üzletbarátainknak az eredeti sorsjegyek bevásárlását megkönnyíthessük, — azon intézkedést hoztuk létre, hogy a legkedveltebb-féle sorsjegyeket, — eltérve a kibocsátási áráktól kisebb részletekben adjuk el és így megszerezhető

egy huszadrész 1864-ki 100 forintos eredeti sorsjegy . . . . . 8 forint,
egy huszadrész hitel sorsjegy . . . . . 10 „

Az üzlet megkötése alkalmával a vevőnek egy általunk kibocsátott eladási levél, melyen a sorsjegy sorozata és száma pontosan feljegyezve van — kézbesítetik, s ez időszelint a huszadrész sorsjegy az illetőnek birtokában megy át és saját hasznára játszák.

A sorsjegy mindaddig nálunk letéteményezve marad, míg csak ki nem huzatik, a huzás után a nyeremény felvételét s a vevőre eső nyereményt általunk azonnal kifizetjük.

Az 1864-ki sorsjegy főnyereménye 250.000 ft., legkisebb nyeremény 160, 165, 170—200 ft.
A kredit sorsjegy főnyereménye 200.000 ft., legkisebb nyeremény 165, 180, 185—200 ft.

E szerint a befizetett összeg semmi szín alatt nem vesztet el, mert már a legkisebb nyeremény is, mint a fentebbiekből látható — a sorsjegy beszerzési árát, mely okvetlen kihuzatik — körülbelől fozdi, s a mellett részletjegyeinket vissza is vásároljuk. Ugy hiszünk, hogy ezen intézkedésünk által a t. cz. közönség igényeivel találkozunk annyiival is inkább, — mert így a kisebb vagyonosoknak is, kik nincsenek azon helyzetbe, hogy maguknak egész sorsjegyet vásárolhassanak, alkalom nyújtatik hamar kisebb mértékben is a sorsjegynyeremények előnyeiben részesülni, — ellenben vagyonosb ogényiségok a különféle sorozatok és számok bevásárlása által nyeremény vágyaikat csak fokozhatják.

A kisebb vagyonos, ki nyereményét remény utján akará elérni, odig igérvényeket vásárolt a nélkül, hogy kiadott pénzéért neki kárpótlás nyújtott volna, s így pénzé örökre veszendőbe ment, de az most részletjegyeink bevásárlása által fölöslegessé válik, mert a vevő fentebbi csekély összeg lefizetése által egyszerű mindenkorra a vásárolt sorsjegy minden huzásában a vele való játszást magának biztosítja, s ehhez még azon kellemes öntudat is járul, hogy pénzt soha el nem vesztheti. — Diszesen kiállított részletjegyeink különösen ajándékok s tiszteletdíjakul stb. ajánlhatók.

PIRITZER TESTVÉREK,

bank- s váltóüzlete Pesten, Dorotya-utca 10. sz. a.

Vidéki megrendelések a legpontosabban s gyorsan teljesítettek, s az összeg utánvétele mellett is eszközölhetők. 406 (2-6)

Titkos betegségeket

még makacs és tüdőt bajokat is úgy kóródában, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Dijazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek. 390 (5-12)

Különös figyelmeztetés a szülék számára.

Gyakran felmerült eseteknél alkalmas lévén sajnosan tapasztalni, miszerint „Gillsza csokoládé“ név alatt ismert, kitűnő hatású szelctein üzr-kesztő osalók által utátonatnak, s az 41-szer sajátomról vett minta szerinti utasítás mellett terjesztetik; az szerencsém a tisztelt közönséget ezenel figyelmeztetni, hogy valódi általam készített gillsza csokoládénak csak azt ismerje el, melynél a mellékelt utasításon neven nem nyomtatva, hanem sajátke-züleg aláírva van, mint itt alább látható. Egyébiránt legzelezzerubb a megrendeléseket közvetlenül nálam, vagy a könyvecskémben megvezeztet t. bizo-mányosoknál eszközölni. 215 (12-12)

Kapható Pesten: Török József és Thallmayer és tars uraknál.

Thallmayer
 gyógyszerész Tokajban.

A legnagyobb vászonruha-raktárban

„YPSILANTI“-hoz Pesten

kaphatók a legolcsóbb árákon a legnagyobb választékban, mindennemű kész fehérneműk, urak, hölgyek és gyermekek számára.

- ugymint:
- 20.000 darabnál több férfi-ingek, rumburgi, hollandi vagy irlandi vászonzól darabja 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft.
  - 10.000 darabnál több színes férfi-ingek 1000 különböző mintában 1 ft. 50 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.
  - Fehér madapolan férfi-ingek 1 ft. 50 kr., 1 ft. 75 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
  - Férfi-gatyák vászonzól, magyar, fémagyar vagy francia mintára 1 ft. 75 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft.
  - Női ingek vászonzól, simák 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft. himeze 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft., 6 ft., 8 ft., 9 ft., schweiczi és francia mellmustrával 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft.
  - Női fűző-vállak (Damen-Mieder) 1 ft. 50 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.
  - Fü ingek vászonzól 4 éves 1 ft. 80 kr., 2 ft. 40 kr., 6 éves 1 ft. 85 kr., 2 ft. 40 kr., 8 éves 2 ft., 2 ft. 45 kr., 10 éves 2 ft. 10 kr., 2 ft. 65 kr., 12 éves 2 ft. 40 kr., 2 ft. 90 kr., 3 ft. 50 kr., 14 éves 2 ft. 65 kr., 3 ft. 15 kr., 4 ft. 20 kr., 16 éves 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.
  - Színes fin-ingek 4 éves 1 ft. 10 kr., 1 ft. 25 kr., 6 éves 1 ft. 25 kr., 1 ft. 40 kr., 8 éves 1 ft. 35 kr., 1 ft. 55 kr., 10 éves 1 ft. 60 kr., 1 ft. 75 kr., 12 éves 1 ft. 65 kr., 2 ft., 14 éves 1 ft. 75 kr., 2 ft. 10 kr., 16 éves 1 ft. 75 kr., 2 ft. 20 kr.

Mindennemű téli alsó mellények, nadrágok, harinyak és egyéb téli czikkok férfiak és hölgyek számára nagy választásban.

Főraktára a legjobb amerikai krinolinnak mindenféle színben 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., — 5 ftig.

Színes alsószoknyák 4 ft. 75 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 7 ft., — 10 ftig.

És sok egyéb kész fehérnemű czikkok, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetik. — Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi és irlandi vasznakban, vége 27 ft., 28 ft., 30 ft., 32 ft., 35 ft., 40 ft. — 120 ftig.

Craszvaszon, vége 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 18 ft., 20 ft., — 25 ftig.

Vaszonzsebkendők, tucatzaja 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., — 20 ftig.

Törölközők, tucatzaja 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft. — 20 ftig.

Színes agyi kanavasz, vége 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13—16 ftig.

Vaszon asztalkendők, tucatzaja 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft. 30 kr., 6 ft. 60 kr., 7 ft. 50 kr., 8 ft. — 12 ftig; abrosok minden nagyságban hat személytől 24-ig; asztali kész-letek 6, 12, 18 és 24 személyre.

Nagy választás ágyszerítők, piquet- és tricot paplanokból, kávés és csemegeken-dőkből.

Menyasszonyi készletek bevásárlásánál fehérneműk roppant halmaza következtében oly helyzetben vagyunk, hogy a legnagyobb mennyiséget mindenkor készen szolgálhatjuk.

Küldeményeket minden irányban utánvéttel még a levél érkezése napján azonnal elküldünk és csomagolást nem számítunk, ugyszinte megrendelések leg hamarabb elkészítetnek. 388 (4-6)

Kollarits József és fiai.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Bőrbajok

valamint titkos betegségeket

és súlyos utóbajai ellen, sok évi tapasztalás s a világhírű Ricord (egykori párisi tanár)nak módszere után, siker biztosítása mellett, rendel:

Sugár F. orvostudor stb.
 Lakása Pesten,
 váczi-utca 15-ik szám alatt,
 a korona kávéház mellett.

Elfogad naponként 11 órá-tól 1-ig. 340 (11-12)
 Megkereshető levél által is.

Figyelmeztetés a női világhoz!

Legdrágább kincs az egészség! Nincs többé méhíjdalom, gyomorgöres, rendetlen hőség, fehér folyás, hasonló betegségek rossz következményei és hószám előtti kínzó fájdalom. 436 (1)

Millió és millió nők szenvednek hasonló bajokban. Miért? Ártatlan szemérmők miatt. Mintán megokaltam e számos szenvedő nők bajait, ezélszerinek tartom mindazon nőket, kik rendeltetésüket szem előtt tartva, gyökeresen meg akarják gyógyítani, arra figyelmeztetni, hogy én őket biztosan ki-gyógyíthatom. Vidékre a szert használati utasítással együtt utánvéttel, sőt díneves terhelte levelekre is a legnagyobb titoktartás biztosítása mellett, megküldetem.

Debreczen, február 15-én 1869.

Ócsváry Ede orvos,

a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja.

Egyszerűsöd tudatom a n. é. közönség-gel, hogy márczius 1-től 15-ig Nagy-Kanisán fogok időzni. Lakásom meg tudható lesz a „Kanizsai Lapok“ kiadó-hivatalában.

Első magyar ált. GYÓGYINTÉZET

Budán, városmajor 318.

A téli időny alatt a legjobb sikerrel kezeltek a víz- és hygienicus gyógymód szerint: az idült gyomor- és alhasi bajok; aranyeres és közhvényes bántalmak; ivar és húgyszervi rendellen-ségek; ideges bajok; vér- és bőr-senyvek és a nők betegségei. — Bővebb tudósítást az intézet igazg. orvosa, Vajda J. orv.-sebész tudor készséggel ad. — A díjak igen mér-sékelték. 423 (2-3)

Tanuló kerestetik.

Tiszteleges szülőknek jó erkölcsű 12—14 éves fia, ha árva volna is, és a ki legalább is négy osztályt elemi iskolán sikerrel végzett, a mézeskalács és viaszgyertya készítő mester-ség megtanulása végett felvétetik, méltányos feltételek mellett.

Szó vagy írásbeli megkeresésre, felelettel szolgál Pest, 24. febr. 1869. Beliczay Imre, mézeskalácsos mester kigyó-utca.

Fontos a szülőknek!

Alóliert gyökeresen gyógyítja a görvélyt (Skropheln) és a sápkórt (Bleichsucht), a legújabb orvosi gyógymód felhasználásával több évi tapasztalattal szerint.

Rendelni fog márczius 1-től 15-ig Nagy-Kanisán. Lakása meg tudható lesz a „Kanizsai Lapok“ kiadó-hivatalában. 435 (1)

Debreczen, február 15-én 1869.

Ócsváry Ede orvos,

a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja.

Haszonbérbe adatik.

Maglódon Pestmegyeében, a vaspálya stá-czióttól Vecsestől 1 óra távolságra 3 évre bérebe adatik egy közönségségű virágos angol-kert, közepén egy ház 5 szobával buto-rozva, gyimölcsös, zöldségtermő egy egész holddal, kis üvegázzal jókora pénzével: át-ellenben csinos gazdasági épületekkel. Meg-tudni lehet váczi-utca 16. sz. dr. Pisztory urnál déli 12 órakor. 411 (2-2)

Pest, márczius 7-én 1869.

Előfizetési feltételek : a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
 Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyeser hasábozott petit sor vagy annak helye egyszeri ígatásánál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígatásánál csak 7 krba számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígatás után 80 krajczár.

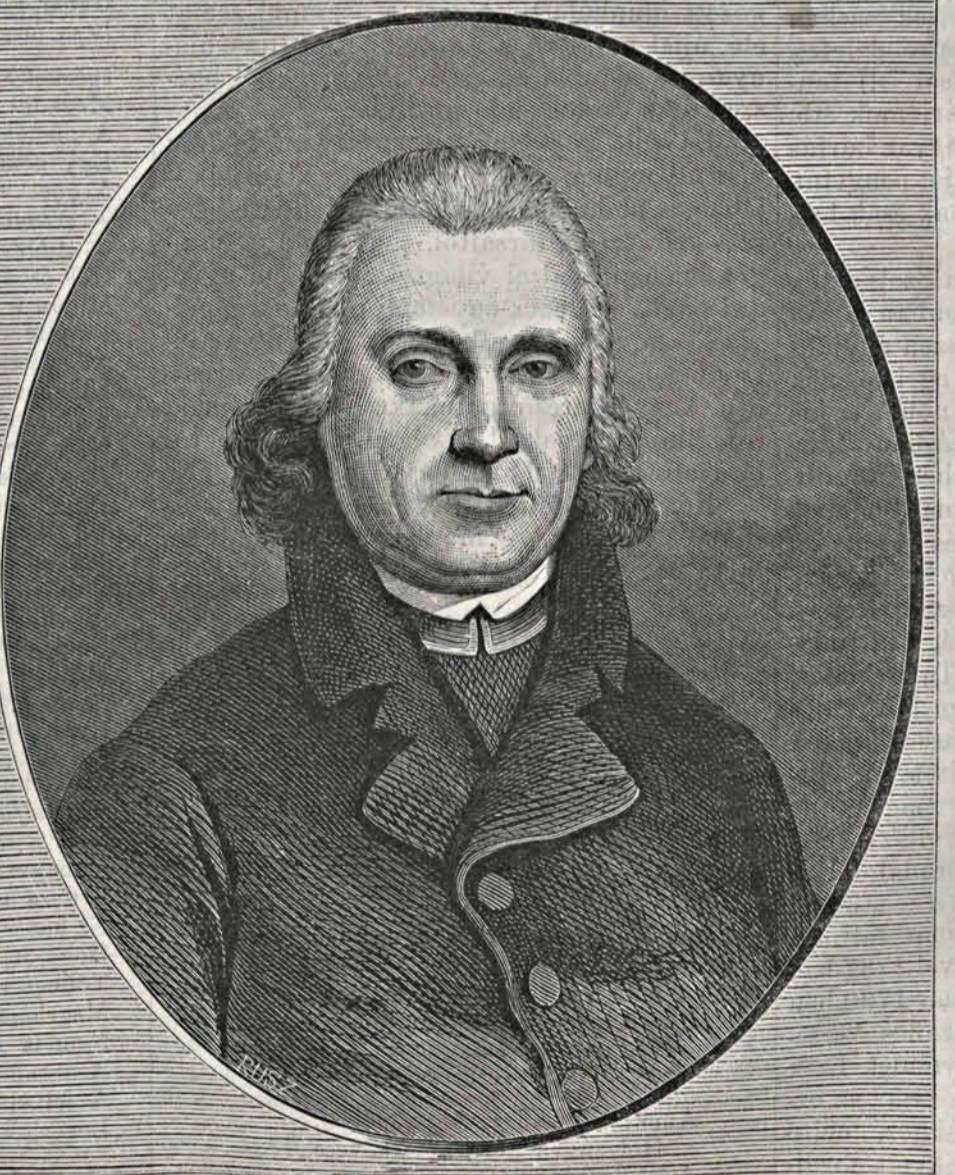
Versegly Ferencz.

(1757—1822.)

E szép szelid, mondhatnók édes arczu pap egyike a Martinovics-összeesküvés börtönáldozatainak, s egyszersmind — mint abban is társai: Kazinczy és Szentjóni Szabó — a magyar irodalom újjászületési kora leg-tettségesebb s legérdemesebb munkásainak. E kettős érdeket adhatja velünk most, rég elfe-ledt arczképét. Nevét Martinovics- és Kazin-czy-féle közleményeinkben közelebből gya-korabb emlegettük; a mellett méltó meg-memlékezni irodalmunk, költészetünk és nyelvészetünk azon bajnokairól, kiknek a illendő, hogy pap oly szerelmi dalokra s könnyed énekekre pendítse lantját. De anyá-ink ma is megmondhatják, hogy a „Lilla“ czimű s „Mig repdes enyelgve az alkonyi szél“ kezdetű dal legkedvesb dalaik közé tartozott; s a „Nefelets“ gyöngéd sorai fö-lött nem egy édes könyvet hullattak.

Versegly költői érdemét lehetetlen meg-tagadni. Az eredetiséget akkoriban nem vet-ték igen szigorún. A német irodalomban minden nyomon francia motívumokra, s a magyarban mind a kettőből kölcsönzöttekre vadon parlagon a kezdemé-nyezés nehézségei és fára-dalmái, de egyszersmind di-csősége és örök érdeme — jutottak osztályrészü.

Versegly ezek közé tar-tozik. S irodalmunk annál inkább tartozik neki a késő megemlékezés elégtételével, mert életében mellőzték s elfordultak tőle az irodalom akkori vezérférfiai. Ő a nyelv-szeretben Révay iskolájának határozott ellenese volt, s midőn az megérdemelt dia-dalra jutott, az irodalmi harc haragjában a legyőzött ellenfélben nemcsak a nyelv-sézt (miben igazok lehetett), hanem a dalköltőt is lené-zték, sőt a hazafi iránt is méltánytalanok s elfeledke-zők levének. A budai hegyek keleti oldalában kis házacskában, mint remete, élte le élete utolsó éveit a valódi dalköltő, alig látogatva va-lakitól; s koporsóját az iro-dalom embereiből csak két ifju (Toldy és Bajza) kísérte. Pedig dalai az egész hazában ismeretesek voltak s ifjak és lányok által előbb, s akkor, s utóbb is még sokáig éne-keltettek. Sokan, igaz, azt sem tudták, hogy a dal, melyet oly olvatag érzéssel da-loznak, a Verseglyé; mert a „magyar hárfás“ — rendesen eltitkolta nevét; nem lévén

VERSEGHY FERENCZ.

találunk. Valóban, nagyobb s közelebb volt a szükség a nyelv kiművelésére s így az alak szépségére, mint a tartalom eredetiségére. Az edényt kelle megalkotni, melybe majd istenitalt lehessen tölteni; az istenital várha-tott még, míg ugy sem volt méltó edény, melybe öntessék. Kazinczy maga is, ugy mint előtte a „nemes testörök“, a formára helyezett minden súlyt, s nem az volt írói ambíciójuk legfőbbike, hogy eszméket adja-nak, hanem hogy a nyelvet szépsécsk, simít-sák, gazdagítsák, — egyszóval műveljék írá-saikkal. Innen: hogy iro-dalmi működésök tönnyo-mólag fordításokra súlyoso-dott. Versegly is fordított, utánzott vagy utánképzett egyetmást, s kevés súlyt fektetett az abszolút eredeti-ségre. De még ha fordított is, mint Ovid átváltozásai-nak első énekeit, melyek csak holta után jelentek meg, vagy ha utánzott példányok nyomán költött (mint versei ajánlását, Horáciz I-ső ódája — Meczenhez — után) hang-jában mindig eredeti volt s minden szava elárulja, hogy a ki így tud írni, annál az eszmék sem hiányozhatnak; hogy egészen eredeti legyen, csak akarnia kellene s csak azon irányban kellett volna figyelmeznie muzsáját.

Érdeme azonban, mint költő kettős. A nyelv körül nem közönséges erőt tanu-sított. E század elején s már az előbbinek végén, oly mér-tékben egyesíti a csint és a magyarosságot, mint alig valaki kortársai közül, kik többnyire e két tulajdon va-lamelyikét — a másiknak ró-vására — emelték ki. Ver-segly nyelve feltűnően gaz-dag is, új s erőteljes for-dulatokban. „Ha valakinek tetszenék, mondja róla Toldy, mindazon szokat, képes ki-fejezéseket, szólalomokat és jel-